

CZU:37.041:7

DOI: 10.36120/2587-3636.v25i3.135-139

CONDIȚII PEDAGOGICE ALE DEZVOLTĂRII CULTURII AUTOFORMĂRII PROFESIONALE A CADRELOR DIDACTICE

Sofia LINCA, doctorand

<https://orcid.org/0000-0003-1099-2528>

Universitatea de Stat din Tiraspol

Rezumat. În condițiile moderne de dezvoltare a educației, problemele culturii profesionale a cadrelor didactice au căpătat o relevanță specială, deoarece este imposibil să crești procesul de predare și educație la un nou nivel calitativ, să treci la un nou model de educație orientată spre rezultate fără o cercetare asupra pedagogiei active pentru cei care implementează direct ordinea socială a societății. Recunoașterea celui mai important rol în educarea personalității de către profesor cu o pronunțată cultură profesională, cu dreptul lui de a alege, de a se realiza creativ, cu o poziție activă în viață și responsabilitate pentru rezultatele muncii, se postează în prim plan.

Cuvinte cheie: autoformare profesională, cultura cadrelor didactice, sistem educațional.

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE DEVELOPMENT OF THE CULTURE OF TEACHERS' PROFESSIONAL SELF-TRAINING

Abstract. In the modern conditions of education development, the problems of teachers' professional culture have acquired a special relevance, because it is impossible to raise the teaching and education process to a new qualitative level, to move to a new model of results-oriented education without a search on active pedagogy for those who directly implement the social order of society. Recognition of the most important role in educating the personality by the teacher with a pronounced professional culture, with her right to choose, creative self-realization, an active position in life and responsibility for work results, comes to the fore.

Keywords: professional self-training, teacher culture, educational system.

Apariția unei civilizații intelectuale, culturale, informaționale a secolului XXI, asumă noi abordări ale formării culturii pedagogice profesionale a profesorului. În condițiile socio-culturale moderne, conștientizarea faptului că dezvoltarea durabilă a societății, noile orientări strategice în economie, politică, necesitatea ca oamenii să stăpânească noi roluri sociale, ținând seama de deschiderea societății, informatizarea rapidă și dinamismul acesteia se actualizează - toate acestea au schimbat radical cerințele în educație. Devine din ce în ce mai evident că orice modernizare a sistemului de învățământ, în primul rând, îi privește pe profesori ca purtători de cultură, cunoștințe științifice, moștenire culturală și pedagogică a societății. În contextul modernizării educației, profesorii se confruntă cu problema rezolvării problemelor sociale și pedagogice, ținând cont de tendințele mondiale și de tiparele de dezvoltare a educației.

Înțelegerea teoretică a problemei autoeducației a fost facilitată de elaborarea unor teorii și concepte didactice:

- conceptul de educație continuă (O.C.Аббасова, Н.А.Аитов, Л.В.Видгоф, А.ПВладиславлев, Б.С.Гершунский, Л.М.Зеленина, З.А.Малькова, Н.Н.Нечаев, А.Ю.Петров, В.Е.Тимошенко și alții);
- teoria sistemelor pedagogice (Б.П. Беспалько, И.В.Блауберг, Т.А.Ильина, Н.В.Кузьмина, Ф.Ф.Королев, К.К.Платонов, Э.Глодин etc.);
- studii ale fundamentelor teoretice și metodologice ale activității profesionale și pedagogice, efectuate în străinătate (J. Bereday și J. Lauras, E. Mirante, T. Tomasi (Italia), R. Bremvel, T. V. Buker, B. V. Gorman (SUA), TM Steenet (Anglia), L. Klinberg (Germania)).

De asemenea, sunt diverse cercetările savanților din România: Pânișoară I.cu formarea formatorilor și a personalului didactic; standardele profesionale; Iucu R. care abordează problematica formării personalului didactic; Șoitu L. privind educația adulților; Joița E. care cercetează formarea prin prisma constructivismului etc.).

Formarea continue a cadrelor didactice a fost abordată în cercetările specialiștilor din Republica Moldova: Callo T. în cercetările sale abordează aspectul dezvoltării profesionale a cadrelor didactice prin prisma conceptualizării, atitudinilor, responsabilității și condițiilor create; Guțu VI. În lucrările sale se axează pe formarea competențelor cadrelor didactice, pe eficiență și funcționalitate; Cara A. abordează problematica formării/dezvoltării profesionale a cadrelor didactice în contextul standardizării și a calității învățământului; Pâslaru VI. reconceptualizează formarea personalului din învățământul general, aspectul de reformare, de schimbare; Cuznețov L. - din perspectivă axiologică etc.

Deoarece necesitatea îmbunătățirii continue a competențelor profesionale se datorează naturii activității pedagogice, profesorul unei școli moderne ar trebui să se distingă nu numai printr-un nivel ridicat de cunoștințe profesionale, abilități și competențe, ci și prin disponibilitatea sa de a-și transforma activitatea profesională. Se știe că numai o atitudine activă și pozitivă a profesorului însuși față de îmbunătățirea abilităților pedagogice poate crește productivitatea procesului de autoeducare [1, p.17].

Actele legislativ normative se concentrează pe formarea unei personalități competente din punct de vedere profesional, un specialist competitiv, capabil să rezolve în mod independent și creativ problemele profesionale, să realizeze semnificația personală și socială a activității profesionale și să își asume responsabilitatea pentru rezultatele sale [11].

Drept urmare, resursa competitivă a activității profesorului nu se axează doar pe cunoștințele speciale, stăpânirea informației, tehnologiile stăpânite de predare și creștere, ci cultura pedagogică generală și profesională. În rezolvarea problemei formării culturii profesionale și pedagogice a unui profesor în sistemul de formare avansată, este important nu numai faptul de a stăpâni patrimoniul cultural și pedagogic, ci și includerea profesorului în procesul de activități inovatoare de creare și introduce a inovațiilor pedagogice [10].

În consecință, în „era cunoașterii”, „societatea cunoașterii”, în „epoca omului cult”, educația adulților încetează să mai însemne doar transferul de cunoștințe, devine un schimb de experiență umană, interese care ulterior ajută la construirea atât a vieții fiecărui individ ci și activitatea societății contemporane. O tranziție de succes către o economie de piață și o societate bazată pe cunoaștere trebuie să fie însoțită de un proces de învățare continuă [8].

Cultura profesională a unui profesor este considerată de mulți cercetători în sistemul conceptelor „persoană - persoană”, „persoană - comunitate”, „persoană - mediu profesional”, „persoană - cultură”. Profesia, ca fenomen socio-cultural consacrat, are o structură complexă, incluzând subiectul, mijloacele și rezultatul activității profesionale. În cursul dezvoltării istorice a societății, profesiile se schimbă și ele. Unii dintre ei dobândesc noi forme socio-culturale, alții se schimbă ne semnificativ, iar alții încă suferă modificări semnificative. Profesiunea didactică, care a fost extrem de conservatoare în ultimii ani, nu satisface cerințele crescute ale societății și ale statului și are nevoie de o renovare serioasă astăzi [5, p. 43].

În condițiile moderne de dezvoltare a educației, problemele culturii profesionale a cadrelor didactice au căpătat o relevanță deosebită, deoarece este imposibil să ridicăm procesul de predare și educație la un nivel calitativ nou, să trecem la un nou model de educație orientată spre rezultate fără o căutare pedagogică activă pentru cei care implementează direct ordinea socială a societății.

O caracteristică a formării culturii profesionale a unui profesor, este activitatea didactică în ideea dezvoltării subiectului educațional ca personalitate, care se caracterizează prin activitate, dinamism, independență în luarea deciziilor, prin sentimentul de responsabilitate pentru rolul social îndeplinit etc. [6].

Sarcina educației pe tot parcursul vieții este în dezvoltarea unei persoane ca subiect de activitate și comunicare de-a lungul vieții, stăpânirea noilor condiții de viață, creșterea capacității de a lua decizii echilibrate din punct de vedere etic în situații non-standard, în schimbare rapidă, completând în mod constant cunoașterea și îmbunătățirea competențelor de bază și a celor sociale.

Desigur, profesorii respectă următoarele principii ale educației pe tot parcursul vieții: de la „educație pentru viață” la „educație pe tot parcursul vieții”.

Sub influența ritmului tot mai mare de schimbare a ideilor, tipurile de gândire, modurile de viață, locul și rolul educației globale s-au schimbat radical. În dezvoltarea sistemului educațional mondial, cercetătorii disting doi factori determinanți [3]:

1. aceasta este reacția sistemului educațional la cerințele în schimbare ale societății, manifestate prin adaptarea acestuia la noi situații socio-economice și demografice;
2. tendințele interne în dezvoltarea sistemului de învățământ, datorită proceselor în curs de umanizare.

La joncțiunea a doi factori determinanți, se dezvoltă noi idei pedagogice, aprobarea și implementarea lor în practica organizațiilor educaționale formează personalitatea profesorului. Conceptul de „formare” este interpretat în pedagogie în diferite moduri:

- formarea ca urmare a dezvoltării umane;
- formarea ca activitate organizatorică a unui profesor în procesul de creștere, educare și formare a elevilor;
- formarea ca educație.

Formarea dă esență unei anumite forme, adică completitudine.

Continuitatea educației profesionale a unui profesor este o condiție prealabil necesară pentru dezvoltarea abilităților creative, a experienței pedagogice individuale, în general, a culturii pedagogice profesionale [4].

De-a lungul istoriei dezvoltării științelor pedagogice, cultura profesională a profesorului a fost, fără îndoială, obiectul unei atenții deosebite a oamenilor de știință.

Trebuie remarcat faptul că, în condiții moderne, scopul și obiectivele educației s-au schimbat. Acest lucru se reflectă în documentele de reglementare și legislative adoptate.

Toate acestea sunt o condiție prealabilă pentru formarea unor caracteristici ale sistemului emergent al educației continue, cum ar fi mobilitatea, deschiderea, variabilitatea, accesibilitatea și democrația procesului educativ. Este vorba, în primul rând, de noi cunoștințe și abilități de bază, a căror nevoie este dictată de schimbările economice și sociale ale societății. Este necesar să vorbim despre necesitatea unui nivel calitativ diferit de alfabetizare funcțională: capacitatea de a lucra cu tehnologiile informaționale, cunoașterea limbilor străine, cunoștințelor sociale, permițând participarea activă la transformările democratice ale societății [9, p. 87].

Majoritatea savanților exprimă o poziție comună conform căreia cultura profesională este unul dintre elementele constitutive ale culturii generale a unei persoane. Până în prezent, a fost acumulat un fond științific semnificativ, creând premise teoretice pentru studiul culturii profesionale și pedagogice. În același timp, problema definirii conceptului de „cultură profesională” necesită o nouă și o relevanță constantă, întrucât conținutul semantic al acestui concept determină abordări fundamentale noi ale obiectivelor, conținutului, mijloacelor și rezultatului activității pedagogice. Acest conținut este asociat cu schimbările care au loc în țară și în lume.

Bibliografie

1. BOLBOCEANU, A.; VRABII, V. *Dezvoltarea personală a cadrului didactic ca organizator al cunoașterii și facilitator motivațional*. Chișinău: IȘE (Tipogr. Print-Caro), 2018.
2. CALLO, T. *O pedagogie a integralității. Teorie și practică*. Chișinău: CEPUSM, 2007. p. 54-55.

3. CALLO, T. Prioritățile formării continue în evoluția sistemului educațional. În: *Didactica Pro*, Revistă de teorie și practică educațională a C.E. PRO DIDACTICA, nr. 3(7), iunie 2001. p.14-17. http://www.prodidactica.md/revista/Revista_07.pdf
4. CARA, A. *Formarea/dezvoltarea profesională a personalului didactic la nivelul instituției școlare*. Chișinău: Institutul de Politici Publice, 2006. 46 p.
5. GUȚU, V. *Tehnologii educaționale*. Chișinău: Cartier Educațional, 1998.150 p.
6. GUȚU, V.; MURARU, E.; DANDARA, O. *Proiectarea standardelor de formare profesională inițială în învățământul universitar. Ghid metodologic*. Chișinău: CE USM, 2003. 87 p.
7. GUȚU, V.; POȘȚAN, L. *Didactica pentru adulți din perspectivă motivațională*. Chișinău: CEP USM, 2007. 176 p.
8. NAGNIBEDA-TVERDOHLEB, T. Nevoile de profesionalizare ale catedrelor didactice corelate cu procesul de formare continuă. În: *Revistă de științe socio-umane*, 2016, nr.3 (34) , p. 4-9.
9. PĂNIȘOARĂ, I.O. *Profesorul de succes. 59 de principii de pedagogie practică*. Iași: Polirom, 2009. 336 p.
10. *** Codul Educației din Republica Moldova.
11. *** Formarea profesională continuă. Baza legislativ-normativă. Ministerul Educației al Republicii Moldova, IȘE. Chișinău, 2020.